

MIIKKA PÖRSTI

*Kaikkien
juhla*

Tammi

*Kaikkien
juhla*

MIIKKA PÖRSTI

Kaikkien juhla

KUVITTANUT
MARIKA MAIJALA

Kustannusosakeyhtiö Tammi | Helsinki

Teksti © Miikka Pörsti, 2016
Kuvitus © Marika Maijala, 2016
Teoskokonaisuus © Tekijät ja Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2016
Graafinen suunnittelu: Riikka Turkulainen
ISBN 978-951-31-8715-6
Painettu EU:ssa

Tuossa kulman takana on metsä ja metsän takana rivitalo.

Näethän sen?

Se on siitä erikoinen talo, että se kasvaa pituutta aina kun uusi perhe muuttaa siihen. Erikoista on myös se, että lähellä on kerrostalo, joka kasvaa korkeutta aina kun uusia asukkaita ilmaantuu.

Pian kerrostalo varjostaa jo rivitaloa, mutta se aika ei ole vielä. Siihen asti elämä rivitalossa jatkuu niin kuin ennenkin. Kai.

Outoa tässä kaikessa on vain se, että rivitalon pihassa on leikkikenttä, joka pienenee vuosi vuodelta. Näin tuumii eräs Kettu-Petteri eli Koopee, yksi rivitalon asukkaista, samalla kun yrittää ähisten päästä pois vauvakeinusta.

”Mitähän muut täst ajattelee”, hän sanoo päästyään keinussa seisomaan ja hypätyään hiekalle.

Muilla hän tarkoittaa omaa remmiään, jota äiti ja isä kutsuvat hänen kavereikseen. He asuvat kaikki samassa talossa. Muut ovat vielä syömässä. Joskus Kettu on hiukan ahne: hän on ahmaissut makaronilaatikonsa alle viidessä sekunnissa ja nuollut perään ketsupin lautaselta, vaikkei lautasta saisi kuulemma nuolla.

Ehkä juuri siksi hän lautasen puhtaaksi nuolikin.

Kettu-Petterin remmiin kuuluvat seuraavat henkilöt. He kaikki asuvat hänen kotirivarissaan:

Lippe, jonka nimi tulee siitä, että hänellä on T O D E L L A monta lippistä.

Juusto, jonka äiti on *rrranskalainen* ja jonka kotonona syödään aina paljon juustoa ja kaikkea muutaakin. Joskus Kettu-Petteri kutsuu Juustoa myös Juusto Mutardiksi, sillä kerran pihatalkoissa Juuston äiti kysyi Kettu-Petteriltä, ottaako tämä *mutarrdia nakkimakarrrralle*.

Ja viimein on Nalle, jonka oikea nimi on oikeasti Nalle. Hän kutoo aina, vaikka on poika. Se on Ketusta todella omituista, muistakin ehkä hiukan, vaikkei siitä puhutakaan.

Talossa on myös viides asunto, mutta siinä ei asu Kettu-Petterin kavereita eikä edes mitään oikeaa perhettä. Päätyhuoneiston ainoa asukas on herra Jargon,

joka valittaa aina ja kaikesta, etenkin Ketulle.

Sieltä hän tuleekin.

”Älä mene siihen vauvojen keinuun, kun et ole enää vauva”, hän puuskaisee Ketulle ja jatkaa kulkuaan.

Kettu-Petteri ei vastaa, katselee vain tympääntyneenä maahan, hiukan poispäin, ja potkaisee sora-paakkua.

Hän huomaa lähellä pallon ja pompauttaa sen jallallaan ilmaan. Kettu-Petteri on mielestään aika haka futiksessa.

”Ja varo nyt hyvä laps, ettei pallo lennä ikkunaan. Se on yks kaks niin, että ikkuna on rikki ja tulee itku pitkästä ilosta”, herra Jargon lisää ja katoaa näkyvistä.

Heti kun herra Jargon on mennyt kulman taakse, Kettu-Petteri potkaisee iltapäivän sateesta ja hiekasta märän, hiukan löysän pallon suoraan herra Jargonin makuuhuoneen ikkunaan.

Lasiin jää jälki, joka näyttää puolikkaalta pizzalta. Samassa hänen kotinsa toisen kerroksen ikkuna avautuu ja hänen äitinsä toruu: ”Kettu!”

Kettu-Petteriä hävettää. Näin meidän kesken häntä hävettää jokin oma hölmö teko aika usein, melkein joka päivä.

Ja sitten häntä kismittää se, että häntä hävettää.

Sen jälkeen häntä alkaa suututtaa se, että häntä kismittää, vaikei hän siinä vaiheessa enää muista, mikä häntä kismittää. Tai hävettää.

Lopulta suutuksissaan hän sitten tekee taas jotain, mikä aiheuttaa hänelle lisää hävetystä – ja kaikki alkaa taas alusta.

Niin se käy. Sellainen on Kettu-Petteri.

Mutta nyt jotain tapahtuu, eikä Kettu jää miettimään pizzannäköistä kuraläikkää herra Jargonin ikkunassa.

Nallen ovi avautuu. Hän tulee pihalle ja alkaa kutoa.

”Moi.”

”Mo.”

Lipen ovi avautuu, ja Lippe tulee ulos mutta juokseekin heti takaisin sisälle, mistä hän palaa pihalle Chicago Bulls -lippis päässään.

Kettu-Petteri tietää, että Lipen lippis on *aito*: siinä on riittävät tunnuksot, sopiva määrä lohkoja lakkissa ja oikea määrä raitoja lipassa.

”Moro.”

”Mo.”

”No moi.”

Juuston ovi avautuu, ja Juusto astuu ulos. Kun Juusto on laskeutunut kuistin rappuset alas, hänen äitinsä tulee ovelle ja huutaa jotain *rrranskaksi*.

Aina kun Kettu-Petteri kuulee Juuston äidin puhuvan ranskaa, hän alkaa matkia sitä. ”Monserii pran ankoorrr dy frrrromaaaaas!”

Lippe usein hekottelee Ketun matkimiselle, mutta Nalle vain kutoo, vaikka häntäkin hiukan naurattaa. Sen näkee silmistä.

Juustoa ei naurata. Häntä kiehuttaa. Senkin näkee silmistä.

Vielä joitakin aikoja sitten hän yritti selittää muille pojille, mitä hänen äitinsä kulloinkin ranskaksi sanoo. Mutta hän lopetti, kun huomasi, että Kettu alkoi aina puhua päälle.

Kettu alkoi näet saarnata sormi pystyssä: ”Kun pieraizee ze lemuaa.”

Kettu sanoo sen joskus muutenkin. Se on hänen mielestään paras juttu ikinä, vaikka Juusto ei tajua sitä alkuunkaan.

”Ei toi oo oikeest ranskaa”, Juusto sanoo sen kuultuaan.

Ja aina Kettu väittää vastaan ja nauraa: ”On on, usko pois.”

Nyt Juusto hakee äitinsä kädestä punakuorisen Baby-Belin, tulee muiden luo pihalle ja alkaa mus-
suttaa juustoaan.

”Heippa.”

”Mo.”

”Moro.”

”Tere.”

Kettu-Petteri vilkaisee märkää läikkää herra Jargonin ikkunassa ja tuumii, että siitä tulee varmaan vielä sanomista. Mutta sitä odotellessa voi tehdä kavereiden kanssa jotain hauskaa. Tai jos ei keksi mitään hauskaa, voi tehdä jotain hölmöä tai kiellettyä.

Sitten hän muistaa keinun. ”Hei onks toi keinu teist pienentyne?”

”Ai miten nii?” Nalle kysyy nostamatta katsetta käsityöstään.

”Kato ku mä en meinannu päästä siitä äske pois.”

”Se onkin vauvojen keinu ja sä oot tokalla”, Lippe sanoo.

Lippe on myös tokalla, niin kuin Juusto ja Nallekin. He ovat samalla luokalla.

”Nii, ehkä sä oot suurentunu”, Juusto miettii.

Kettu-Petteri katsoo itseään. Hän on mieles-

tään aina ollut samankokoinen. Niin kuin kaikki muutkin: he ovat tunteneet toisensa hiekkalaatikkoikäisistä saakka.

Nyt kun Kettu katsoo hiekkalaatikkoa, hän tuumii, oliko sekin ennen isompi. Ainakin siihen sai joskus tehtyä ihan sairaan ison neppisautoradan.

Nykyään rata on pakko rakentaa kulkemaan ympäri pihaa, jotta siitä saa riittävän suuren. Joskus se kiertää takapihojen kautta jopa koko talon. Herra Jargonin takapihan kohdalla on tietysti erikoisosuus, jossa pitää olla todella vikkeliä ja hiljainen.

”Mut hei, Koopee on ehkä oikeessa. Muistatteks-te ku ennen paras piilopaikka oli roskiskatoksessa roskisten takana? Mä en enää mahtunu sinne viimeeks”, Juusto jatkaa.

Lippe tirskahtaa ja Kettu myös. He vaihtavat katseen ja Juusto huomaa sen.

”Ai hä?” Juusto sanoo.

Kettu-Petterin tekee mieli sanoa, että Juusto syökin liikaa juustoa ja kaikkea muuta, muttei tee niin vaikka yleensä olisi tehnytkin.

”Ei mitää”, Kettu vastaa.

Hänen mieltään hiertää yhä herra Jargonin ikkunaan potkaistu kärkkäri, jonka hän yrittää kovasti saada mielestään.

”Eiku oikeesti. Mitä te nauroitte ja sillee katte-
litte?”

”Ei oikeesti mitää”, Lippe sanoo ja vilkaisee taas
Kettua. He tirskahtavat uudestaan.

”Hö!” Juusto sanoo.

He potkivat hetken hiekkaa kaikki, paitsi Nalle,
joka kutoo.

”Ollaanks sotaa?” Lippe kysyy lopulta, kun muu-
ta ulospääsyä ei löydy.

”Joo.”

”Joo.”

”Okei.”

Ja niin he asettuvat hiekkalaatikolle, kukin omal-
le reunalleen, ja alkavat köpöttää muoviukkoja ym-
päri tannerta ja matkia sodan ääniä.

”Pum!”

”Katum!”

”Rätätätätätä!”

”Pu - - TUM!”

Leikin tiimellyksessä he eivät huomaa herra Jar-
gonia, joka palaa jostain keltapunainen muovikas-
si kädessään.

Hiekkalaatikon kohdalle päästyään hän tiuskaisee:
”Varokaa nyt ettei sitä hiekkaa lennä pois hiekka-

laatikosta! Menee pihan hiekka ja laatikon hiekka vielä sekaisin.”

Pojat sanovat yhteen ääneen ”joo” ja jatkavat sotaa.

Kettu-Petteri on mielestään voitolla, niin kuin aina. Samoin on omasta mielestään Lippe, tuossa loputtomassa hiekkalaatikkosodassa.

Nalle ei itse leikki niinkään kiinnosta, ja Juusto joukkoineen peräännyttyä koko ajan.

Kotiovelleen päästyään herra Jargon kääntyy ympäri ja huutaa vielä: ”Ja pitäkää pojat vähän pienempää ääntä. Minuahan ei niinkään meteli haittaa, mutta jotakuta toista se voi häiritä. Täällä kun asuu muitakin ja sitä paitsi hiljaa hyvä tulee. Niin sanotaan. Onhan se tietysti niin, että kiva kun lapset leikkii ja terve merkki on se ja niin edespäin, mutta blaa... blaa... blaa... jaadi... jaadi... jaa blaablaa jaadijaa... Niin että leikkikää hiljaa, että kukaan ei nyt suinkaan pahastuisi.”

Remmi hiljentää leikkiään kuiskaustasolle siksi aikaa kun herra Jargon etsii avaimen ja avaa ovensa. Kun ovi käy, muoviuukkosota alkaa pauhata taas tavalliseen tapaan.

Mutta heti kohta herra Jargon aukaisee ovensa ja karjaisee: ”Kuka hapantuneen maidon juonut nyl-

jäke on liannut ikkunani!? Onko siinä pallon jälki? Mitä? Hä? Kettu?”

Koko remmi hiljentää leikkinsä.

Herra Jargon ei lähde pois. ”No, mitä?” hän kysyy.

Lopulta Kettu avaa suunsa. ”Se oli yksi sellaine spurgu joka kato stagas sen pallon toho sun ikkunaa. Sit se juoksi tohon suuntaa”, hän viittooo kohti metsää nostamatta päätään ja siirtää samalla toisella kädellä muovisotilasta. ”Mä sanoi sille kyl et hei ei saa, mut se ei kato yhtää kuunnellu.”

Herra Jargon tuhahtaa ja sulkee oven.

Äänekäs muovisota jatkuu.

Mutta ihan kohta leikin taas alettua käy niin kuin joka ilta käy.

Ensin jonkun mutsi, sitten jonkun toisen äiti tai mude tai jonkun faija tai fatsi kajauttaa rivitalon ikkunasta tai ovesta iltapala- ja nukkumaanmenohuudon, ja pojat sanovat toisilleen ”moikka”. Sitten he palaavat koteihinsa syömään iltapalaa ja nukkumaan.

Kaikki paitsi Juusto, jonka luona ei syödä iltapalaa vaan illallista ennen nukkumaanmenoa.

Poikien lähdettyä muoviukot jäävät törröttämään vinosti hiekkaan. Ne katselevat hiljaa poikien menoa

ja kuuntelevat, kun ovet pamahtavat heidän peräsään kiinni.

Muoviukot näkevät, kuinka aurinko laskee ja tulee yö. Ne vilkuilevat rivitalon ikkunoita, joissa valot sammuvat yksi toisensa jälkeen, kunnes talon kaikki ikkunat ovat pimeinä.

Sitten ne käyvät yön hämärässä omaa taisteluaan tai rupattelevat niitä näitä. Lopulta ne palaavat oikeille paikoilleen, kun aamukaste tulee ja kastelee muoviukot ja pihan.

Mutta muoviukot eivät vielä tiedä sitä, mitä Ketu-Petterin remmikään ei tiedä.

Niin: kukaan ei vielä tiedä, että seuraavana päivänä heille tulee uusi naapuri, että rivitalo kasvaa ja hiekkalaatikko muuttuu ennen pitkää nelikulmaisesta viisikulmaiseksi ja että sotaleikit jatkuvat sen jälkeen hiukan monimutkaisempina.

Aamalla Kettu-Petteri herää ja tekee ensi töikseen kolttoson, sillä uni on pyyhkinyt edellispäivän kolttoskiintiön tyhjäksi. Hän menee vessaan ja nostaa kannen. Sitten hän pissaa. Mutta hän pissaa puolet ohi pöntöstä kylpyhuoneen lattialle.

Ei vahingossa, vaan koska siltä sattuu sillä hetkellä tuntumaan.

Sen tehtyään hän menee alakertaan ja kaataa kulhoon suklaamuroja ja maitoa.

Kohta äiti jo huutaakin: ”Kettu!”

Kettu on mielissään, vaikka kohta häntä vähän hävettääkin, kun äiti tulee torumaan ja käskee pissaamaan istualtaan, jos se ei seisaaltaan onnistu.

Äiti on nykyään aina vähän tuollainen.

Ennen äiti saattoi ottaa syliin ja kysyä pehmeällä äänellä ”Mmmm?” kun Kettu-Petteri kysyi: ”Äiti?”

Pöydän toisella puolella isä pomppaa esiin lehden takaa, mistä Kettu-Petteri ei ole häntä huomannut. Isän tuuhea parta virnistää ja silmät myös. Isä sanoo: ”Oppia ikä kaikki.”

Isä sanoo usein jotain tuollaista.

Kettu ei koskaan muista, mitä isä tekee työkseen, mutta jotenkin se liittyy siihen, mitä hän juuri sanoi.

Joskus isä esimerkiksi tokaisee: ”*Errare humanum est.*” Niin sanotaan saksaksi tai tanskaksi tai ruotsiksi tai joksikin maaksi *ihminen on erehtyväinen*. Kettu ei nyt saa päähänsä, mitä maata se on.

Siihen äiti toisinaan sanoo hymyillen: ”*Semper fidelis.*”

Kettu ei tiedä, mitä se tarkoittaa, mutta keran hän näki kaupassa piparipakkauksen, jossa luki Semper. Kettu kysyi, pitäisikö niitä ostaa. Äiti vastasi, etteivät he tarvitse niitä, sillä heillä ei ole keliakiaa, eli että heidän vatsansa sietävät gluteenia.

Ketun oli tehnyt tuolloin mieli kysyä, miksi äiti sitten joskus puhui niistä Sempereistä ja mitä se gluteeni on. Mutta hän ei ollut viitsinyt, sillä hän tiesi, että näihin kysymyksiin ei saanut koskaan selkeää vastausta, äidiltä tai isältä ainakaan, sillä heillä oli jotain muuta tekeillä tai mielessä. Jotain tärkeämpää.

Sen sijaan Kettu oli päättänyt tuolla kauppareisulla tehdä ihan piruuttaan vaunuissa nukkuvasta pikkusiskostaan myymälävarkaan piilottamalla tämän peiton alle hedelmäkarkkiaskin. Sen hän voisi myöhemmin takavarikoida pikkusiskolta – olematta varsinaisesti itse syyllinen.

Pikkusiskosta ei kuitenkaan tullut rikollista, sillä kassalla äiti huomasi askin, laittoi sen pois ja torui Kettua.

Ja silloin, siinä kassajonossa, äiti sanoi sen taas: ”*Semper fidelis*”, mutta nyt huokaisten ja kassakoneen takana istuvalle myyjälle hymyillen.

Kokemuksesta Kettu tiesi, ettei piparien, äidin vieraskielisten puheiden ja gluteenin arvoitus ratkeaisi ainakaan tuona päivänä. Se vaatisi enemmän kuin muutaman sanan, eikä niitä äidiltä tässä kohdalla heruisi.

Kettu-Petteri ei siis koskaan saanut tietää, mitä sanat tarkoittivat.

Ei myöskään tänä aamuna, kun Kettu on pissannut ”vahingossa” vessan lattialle.

”*Semper fidelis*”, äiti sanoo ja rientää jo Kettu-Petterin alati kiljuvan pikkusiskon luo. Kettu kutsuu siskoa Nössöksi, vaikka hänellä on myös oikea nimi.

Usein Kettu-Petteriä potuttaa, että pikkusisko ylipäättään syntyi vuosi sitten, vaikkei hän asiaa sen kummemmin yleensä pohdikaan. Häntä potuttaa yleisellä tasolla koko juttu, ja sillä sipuli.

Pöydän toisella puolella isä yhä hymyilee ja iskee Ketulle silmää ennen kuin nostaa lehden taas eteensä verhoksi. Hetken Kettu muistelee teatteri-esitystä, jonka hän näki luokan kanssa viime vuonna. Kaikkein jännintä oli se, kun esitys päättyi ja kaksi suurta viininpunaista verhoa, joita jostain syystä kutsutaan esiripuksi, peittivät näyttelijät ja lavan.

Kettu pohtii hetken, kuinka monta sanaa maailmassa kaiken kaikkiaan on ja pitääkö hänen opetella ne kaikki. Hän ajattelee kysyä asiaa isältä, mutta arvelee, ettei esirippu enää aukea ja että isä sanoo jotain jollain vieraalla kielellä tai sitten vain tokaisee jotain sellaista kuin ”monta, monen monta on maailmassa sana...”.

Kettu ei siis kysy mitään vaan murjottaa ja kauhaisee lusikalla murot suuhunsa. Sitten hän kipuaa takaisin toiseen kerrokseen, missä hänen huoneensa on. Hän vetää verkkarit jalkaan ja pujottautuu Batman-t-paitaan.

Hän laskeutuu portaat, kiskaisee kengät jalkaan ja juoksee pihalle.

Hän on taas ensimmäinen ulkona, muut ovat vielä kodeissaan.

Hän potkii hetken pihan koristeomenapuuta ja menee sitten hiekkalaatikolle.

Hän katselee laatikkoa eikä huomaa mitään erikoista, sillä mitään erikoista siinä ei olekaan.

Muoviukkelit myhäilevät hiljaa ja ilmeettöminä, oman öisen elämänsä eläneinä, jo tovi sitten palattuaan niille eilen annetuille paikoille.

Kettu katsoo myös palloa, joka on palannut tutulle paikalleen, keinujen ja hiekkalaatikon väliin. Siinä se aina on.

Hän kääntyy ympäri ja tähystää rivitaloa, toivoo jonkun oven avautuvan pian. Mitään ei tapahdu.

Ketulla on tylsää. Ja jotta hänellä olisi todella, todella tylsää ihan aikuisten oikeastikin, hän sanoo sen ääneen: ”Onpa tylsää.”

Ja kas. Silloin hän huomaa sen. Uteliaisuus heittää, jokin on muuttunut. Juu juu, jokin on nyt eri tavalla, mutta mikä? Kettu katsoo kotitaloaan. Hän tarkkailee sitä ylhäältä alas ja alhaalta ylös, oikealta vasemmalle ja vasemmalta oik...

HASSEN

Hei! Rivitalo on yön aikana kasvanut yhdellä asunnolla. Herra Jargonin koti on siirtynyt laitaan, missä se on aina ollutkin, ja väliin on tullut uusi asunto. Kettu kävelee sen eteen, nousee portaat kuis-tille ja katsoo kylttiä ovesta.

Siinä lukee Hassen.

”Hä...”, Kettu sanoo.

Samassa ovi avautuu, ja sen raosta kurkistaa poi-ka. Pojalla on lyhyt kihara tukka ja jotenkin oudon ruskettunut iho. Niin Kettu tuumii.

”Ketä sä oot?” Kettu kysyy.

”Mää ole Muhis. Tai siis Muhammad. Mut kaik sanoo mua Muhikseks. Ja nyt äitiki sanoo Muhis. Isä aina korjaa, mut joskus seki sanoo vahingos et Muhis tee hei läksys tai Muhis hei, nyt pesul tai jotai sellast.”

Kettu katsoo.

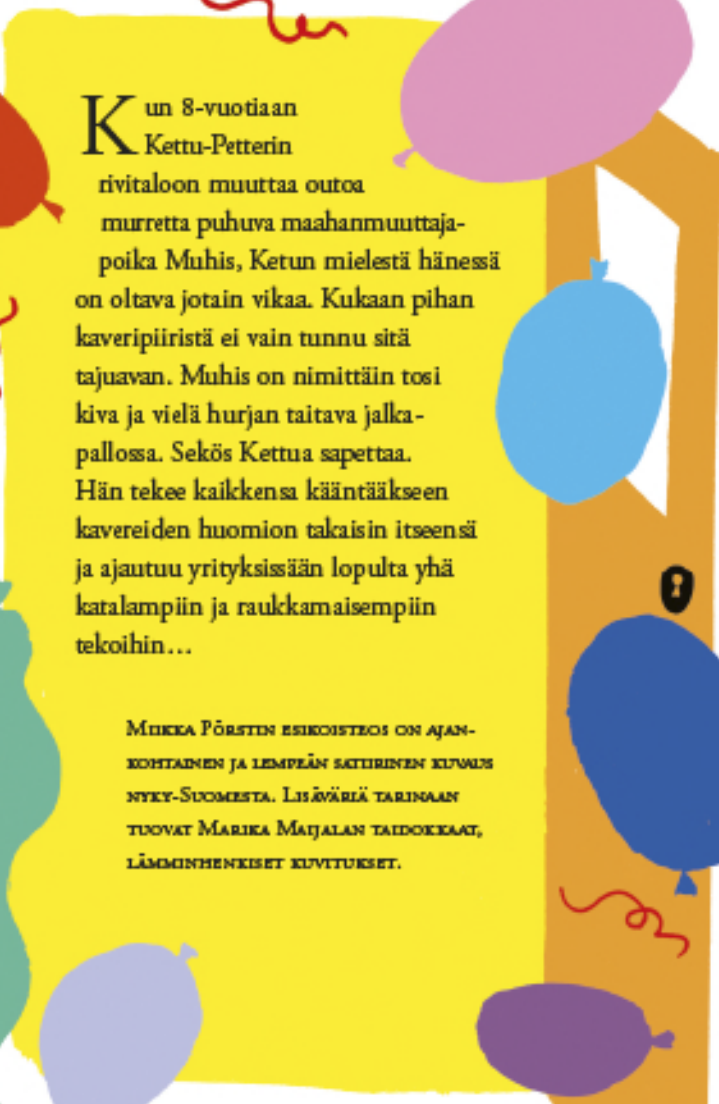
Kettu ihmettelee.

”Tä sä täälä teet?” Kettu-Petteri kysyy.

”Me muutettii tän Hesaa. Mää asusi enne Salos. Onks toi sun pallos tual? Saaks määki pelata sil? Ja ketä sää sit muute ole?”

Kettu tuumii.

Hänestä jokin on nyt vialla, mutta hän ei tajua, mikä. Jokin on vain hyvin, hyvin outoa ja vierasta...

Kun 8-vuotiaan Kettu-Petterin rivitaloon muuttaa outoa murretta puhuva maahanmuuttajapoika Muhis, Ketun mielestä hänessä on oltava jotain vikaa. Kukaan pihan kaveripiiristä ei vain tunnu sitä tajuavan. Muhis on nimittäin tosi kiva ja vielä hurjan taitava jalkapallossa. Sekös Kettua sapettaa. Hän tekee kaikkensa kääntääkseen kavereiden huomion takaisin itseensä ja ajautuu yrityksissään lopulta yhä katalampiin ja raukkamaisempiin tekoihin...

MIIEKA PÖRSTIN ESIKOISTEOS ON AJANKOHTAINEN JA LEMPEÄN SATIIRINEN KUVAUS NYKY-SUOMESTA. LISÄVÄRIÄ TARINAAN TUOVAT MARIEKA MAIJALAN TAIDOKKAAT, LÄMMINHENKISET KUVITUKSET.

#kirja

WWW.KIRJA.FI

9 789513 187156

L84.2 ISBN 978-951-31-8715-8

